

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasanın 98'inci, Meclis İktüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygıyla arz ederim. 04.09.2026

Deniz YAVUZYLMAZ
Zonguldak Milletvekili

Sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişim, toplum sağlığının korunması bakımından devletin temel sorumluluk alanlarından biridir. Tarımsal üretimde kullanılan pestisitlerin mevzuata uygun miktarlarda ve izin verilen ürünlerde kullanılması; hasat öncesinden başlayarak ürünün tüketiciye ulaşmasına kadar geçen süreçte etkin biçimde denetlenmesi büyük önem taşımaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından pestisit kalıntılarının kontrolüne yönelik olarak Ulusal Kalıntı İzleme Planı (UKİP), hasat öncesi pestisit denetimleri ve çeşitli izleme programlarının uygulandığı belirtilmektedir. Bakanlık tarafından 2026 yılı UKİP kapsamında 81 il müdürlüğünden teknik personelin katılımıyla eğitimlerin gerçekleştirildiği; numune alma, analiz metotları ve resmî kontrol süreçlerine ilişkin çalışmaların yürütüldüğü ifade edilmektedir.

Bununla birlikte, kamuoyunun gıda güvenliği konusunda ciddi endişeler yaşamasına neden olan bağımsız araştırmaların sonuçları, mevcut resmî denetimlerin kapsamı, etkinliği ve şeffaflığı konusunda soru işaretleri oluşturmaktadır.

Son olarak, Greenpeace Türkiye tarafından 1 Eylül 2026 tarihinde açıklanan “İçinde Ne Var?” araştırması kapsamında İstanbul'un Sultanbeyli, Sancaktepe, Ataşehir ve Kadıköy ilçelerinde A101, BİM, CarrefourSA, Migros ve ŞOK marketlerinden alınan toplam 20 domates örneği bağımsız bir laboratuvarında analiz edilmiştir.

Araştırmada;

- 20 domates örneğinin 3'ünde (%15) mevzuata aykırılık tespit edildiği,
- 20 örneğin 7'sinde (%35) üçten fazla pestisit bulunduğu,
- Mevzuata aykırı bulunan ürünlerden birinde, Türkiye'de kullanımı 31 Aralık 2010 itibarıyla tamamen yasaklanmış Chlorfenapyr etken maddesinin tespit edildiği,
- İki üründe domateste ruhsatlı olmayan etken maddelerin bulunduğu,
- 20 ürünün 14'ünde (%70) PFAS içeren pestisitlere rastlandığı,
- Yalnızca bir üründe herhangi bir pestisit kalıntısına rastlanmadığı ileri sürülmüştür.

Araştırmanın sınırlı sayıdaki örnek üzerinden gerçekleştirildiği ve sonuçların Türkiye'deki bütün domates üretimine veya bütün market ürünlerine genellenemeyeceği Greenpeace tarafından da belirtilmektedir. Ancak yasaklı veya ilgili üründe ruhsatı bulunmayan etken

maddelerin tespit edildiğine ilişkin bulgular, konunun kamu otoritelerince ayrıca incelenmesini gerektirecek niteliktedir.

Öte yandan, Greenpeace Türkiye, daha önce yürüttüğü çalışmalar sonrasında Tarım ve Orman Bakanlığının 2021-2023 yılları arasında 55 üründe gerçekleştirilen denetimlerde 246.946 numuneden 6.369'unda uygunsuzluk tespit edildiğini açıkladığını belirtmektedir. Greenpeace, söz konusu resmî verilerin hangi ürünlerde, hangi pestisitlerde ve hangi oranlarda aşım gerçekleştiğine ilişkin ayrıntıları içermediğini de ifade etmektedir.

Dolayısıyla mesele yalnızca pestisit denetimlerinin yapılıp yapılmadığı değil; denetimlerin nerede, hangi ürünlerde, hangi sıklıkta ve hangi risk kriterlerine göre gerçekleştirildiği; marketlerde satılan ürünlerin tarladan rafa kadar izlenip izlenmediği; bağımsız araştırmalarda ortaya çıkan bulguların resmî makamlarca doğrulanıp doğrulanmadığı ve denetim sonuçlarının kamuoyuyla ne ölçüde paylaşıldığıdır.

Ayrıca Bakanlığınız tarafından 1 Temmuz 2026 itibarıyla ülke genelinde uygulanmaya başlandığı açıklanan B-Reçete Sistemi ile pestisit kullanımının uçtan uca izlenmesinin hedeflendiği belirtilmektedir. Bu sistemin, market raflarında bulunan ürünlerde tespit edilen kalıntılarla üretim aşamasındaki pestisit kullanım kayıtlarının eşleştirilmesinde kullanılıp kullanılmayacağı da önem taşımaktadır.

Bu çerçevede, kamuoyunun sağlıklı gıdaya erişim hakkının korunması ve gıda güvenliğine yönelik şeffaflığın sağlanması amacıyla aşağıdaki soruların yanıtlanması gerekmektedir.

1. Greenpeace Türkiye tarafından açıklanan söz konusu araştırmada belirtilen sonuçlar Bakanlığınız tarafından resmî olarak incelemeye alınmış mıdır? Bu hususta Greenpeace yetkilileri ile iletişime geçilmiş midir?
2. Greenpeace araştırmasında numune alınan A101, BİM, CarrefourSA, Migros ve ŞOK marketlerinin İstanbul'daki şubelerinden Bakanlığınız tarafından 2025 ve 2026 yıllarında kaç adet meyve ve sebze numunesi alınmış, bu numunelerin kaçında pestisit kalıntısı analizi yapılmış ve kaçında mevzuata aykırılık tespit edilmiştir?
3. Greenpeace araştırmasında mevzuata aykırı olduğu bildirilen 3 domates örneği ile ilgili olarak Bakanlığınız tarafından aynı marketlerden ve aynı ürün tedarik zincirlerinden yeni numuneler alınarak karşılaştırmalı analiz yapılacak mıdır? Yapılacaksa sonuçlar kamuoyuna açıklanacak mıdır?
4. Greenpeace araştırmasında, Türkiye'de kullanımı yasaklanmış bir pestisit etken maddesinin bir domates örneğinde tespit edildiği iddiası doğru mudur? Bakanlığınızın resmî denetimlerinde son beş yıl içinde yasaklı pestisit tespit edilmiş midir? Edilmişse kaç vaka bulunmaktadır ve hangi yaptırımlar uygulanmıştır?
5. Bakanlığınızın 2025 ve 2026 yıllarında gerçekleştirdiği pestisit denetimleri kapsamında kaç numune alınmış, kaç numunede mevzuata aykırılık tespit edilmiş, kaç üretici veya tedarikçi hakkında idari yaptırım uygulanmış ve kaç ürün piyasadan toplatılmıştır? Bu veriler ürün, il ve yıl bazında kamuoyuna açıklanacak mıdır?

6. Bir üründe birden fazla pestisit etken maddesinin bulunması, özellikle üç veya daha fazla farklı pestisit aynı üründe tespit edilmesi, Bakanlığınız tarafından ayrıca bir sağlık riski olarak değerlendirilmekte midir? Mevcut mevzuat ve denetim sistemi bu tür çoklu pestisit maruziyetini nasıl değerlendirmektedir?
7. Bakanlığınız tarafından yürütülen resmî denetimlerde market raflarından doğrudan tüketiciye sunulan ürünler ile üretim alanlarından alınan numuneler karşılaştırılmakta mıdır? Market rafında mevzuata aykırı kalıntı tespit edildiğinde ürünün üreticisine ve tedarik zincirine kadar geriye dönük izleme yapılmakta mıdır?
8. Bakanlığınız tarafından uygulanan B-Reçete ve benzeri izleme sistemleri kullanılarak, market rafında tespit edilen pestisit kalıntısının hangi üretici tarafından, hangi tarihte ve hangi üründe kullanılan bitki koruma ürünüyle bağlantılı olduğunun belirlenmesi mümkün müdür? Mümkünse bugüne kadar bu yöntemle kaç uygunsuzluk tespit edilmiştir?
9. Greenpeace'in araştırması sonrasında, yalnızca İstanbul'daki söz konusu marketlerle sınırlı kalmaksızın ülke genelindeki zincir marketlerden meyve ve sebze numuneleri alınarak geniş kapsamlı ve özel bir pestisit denetimi yapılacak mıdır? Yapılacaksa kaç numune analiz edilecektir?
10. Vatandaşların hangi gıdalarda hangi pestisitlerin tespit edildiğini, tespit edilen miktarı ve yasal sınırı görebileceği kamuya açık, güncel ve sorgulanabilir bir pestisit denetim veri tabanı oluşturulacak mıdır? Bakanlığınız, tüketicinin "Soframdaki üründe ne var?" sorusuna şeffaf biçimde yanıt verecek bir sistem kurmayı planlamakta mıdır?
11. Bakanlığınızın pestisit kalıntısı analiz sonuçları neden ürün, pestisit etken maddesi, tespit edilen miktar, mevzuattaki maksimum kalıntı limiti, numunenin alındığı il ve satış noktası gibi ayrıntılarla birlikte düzenli olarak kamuoyuna açıklanmamaktadır?
12. Tüketicilerin hangi ürünlerde ve hangi oranlarda pestisit uygunsuzluğu bulunduğunu görebileceği kamuya açık, güncel ve sorgulanabilir bir pestisit denetim veri tabanı oluşturulması planlanmakta mıdır?
13. Greenpeace araştırmasında olduğu gibi bağımsız laboratuvarlarda yapılan analizlerle Bakanlığın resmî analizleri arasında farklı sonuçlar ortaya çıkması halinde, **bağımsız** laboratuvar sonuçlarının doğrulanması için Bakanlığınızın uyguladığı standart bir prosedür bulunmakta mıdır?
14. Tüketicinin sağlıklı ve güvenilir gıdaya erişim hakkının korunması amacıyla, market raflarından alınan numunelerin sayısının artırılması, çoklu pestisit analizlerinin yaygınlaştırılması ve analiz sonuçlarının kamuoyuna şeffaf biçimde açıklanması konusunda Bakanlığınızın yeni bir çalışma veya mevzuat değişikliği hazırlığı bulunmakta mıdır?

04.09.2026